

F Æ Þ R Y

Futhark

Verenigingsblad van de Scandinavische Vereniging

God jul og godt Nyttår

Glaedelig jul og godt Nyttår

God jul och ett gott nytt år

Bericht uit Berlijn

Uit Berlijn? Ja, uw voorzitter heeft een gasthoogleraarschap in Berlijn aanvaard. Sinds 1 oktober 2014 ben ik Henrik-Steffens-Professorin aan het Nordeuropainstitut van de Humboldt-Universität zu Berlin. Mijn betrokkenheid bij de Scandinavische Vereniging Groningen is onverminderd groot, het betekent wel dat ik niet bij alle lezingen die door de week worden georganiseerd, aanwezig zal kunnen zijn.

De maand december is een tijd van aandacht voor licht en voor terugblikken, het vorig jaar hadden we het eerste in de vorm van een decemberbijeenkomst met het Noorderlicht als thema. Dit jaar stond onze decemberbijeenkomst in het teken van terugblikken, we bezochten de mooie, door Petra Broomans en Stefanie Goossens samengestelde, tentoonstellingen over het oeuvre van de Finszweedse kunstenaar Tove Jansson en 400 jaar Zweeds-Nederlandse betrekkingen.

Evenals voorafgaande jaren was 2014 een jaar met een gevarieerd aanbod van activiteiten. In februari bracht Simon Halink zijn publiek naar IJsland, in de voetsporen van de Saga's, Hans van Seventer orchestreerde onze traditionele filmavond, in maart gewijd aan *De man zonder verleden* van de Finse filmmaker Aki Kaurismäki, in april vond onze Algemene ledenvergadering plaats en onze bijeenkomst in mei stond in het teken van 200 jaar Noorse grondwet. We organiseerden de avond samen met de Vereniging Nederland-Noorwegen regio Noord in het Scandinavisch Dorp te Eelderwolde. Nellejet Zorgdrager en ondergetekende gaven impressies van de geschiedenis en de viering van 17 mei in Noorwegen. Over onze najaarsactiviteiten in 2014 kunt u verderop in deze Futhark lezen.

We memoreren ook een verdrietige gebeurtenis. Op 27 mei jl overleed Hans Spa. Hij was vele jaren een zeer gewaardeerd lid van onze vereniging. Van 1994 tot en met 2012 was hij lid van het bestuur. Postuum hebben we hem bedankt voor wat hij voor de vereniging heeft gedaan. Het boekenlegaat dat hij aan de vereniging heeft nagelaten, zullen we een goede bestemming geven.

Voor kleine talen zoals de Scandinavische zijn het vreemde tijden. In de 19e eeuw zagen we een levendige wetenschappelijke belangstelling voor de filologie, die ook de noordelijke talen omvatte. In het begin van de 20^e eeuw breidde die belangstelling zich uit tot de studie van de moderne Scandinavische talen, die aan vele universiteiten werd gestart. Nu, aan het begin van de 21e eeuw, is er in Westeuropa een kentering gaande, waarbij overheden en beleidsmakers niet langer oog lijken te hebben voor de waarde en het belang van kennis van de kleine talen, maar alleen voor cijfers en statistiek. Het leidde op vele plaatsen tot opheffing van de kleinetalenstudies. In Nederland lijkt, na Groningen, nu de Universiteit van Amsterdam aan de vooravond van zo'n drastische beslissing te staan.

In dit veranderende wetenschappelijke landschap zijn we blij dat binnen de studie Europese Talen & Culturen in Groningen, de belangstelling voor Zweeds groot is. Ook verheugt het ons te zien dat de buiten-universitaire activiteiten op het gebied van de Scandinavistiek bloeien. Vele mooie vertalingen van Scandinavische literatuur verschijnen jaarlijks in Nederland. Zo kreeg Annelies van Hees voor haar vertaling van J.P. Jacobsens *Niels Lyhne* op 28 november j.l. de Amy van Marken Vertaalprijs 2014.

Voor onze Vereniging ligt daar een nieuwe uitdaging. In goede samenspraak met de medewerkers van de sectie Zweeds aan de Groningse Faculteit der Letteren en samen met andere actieve organisaties op het gebied van de Scandinavistiek in het Noorden, zoals onze zusterverenigingen in Friesland en Twente, Vereniging Nederland-Noorwegen (regio Noord), de Deense en Zweedse Verenigingen, alumni-vereniging Saga, stichting Scandinavisch Vertaal- en Informatiebureau Nederland en Stichting Leonora Christina, kunnen we een platform bieden voor (nieuwe) wetenschappelijke en culturele activiteiten op het gebied van de noordelijke Scandinavistiek. Moge het ons lukken om daar in de komende jaren vorm aan te geven.

Janke Klok

Terugblik op de lezingen van het najaar 2014

Op donderdag 9 oktober 2014 hebben we een interessante lezing gehad van Barend Peuscher-, documentair fotograaf en bioloog. De heer Peuscher vertelde over en liet beelden zien van **Gotland** en de eilanden **Fårö** en **Stora Karlsö**. De presentatie ging in op de rijke cultuurgeschiedenis van Gotland. Zo kwam de imposante hoofdstad Visby, stad van rozen en ruïnes, met haar middeleeuwse stadsmuur uitgebreid in beeld. We genoten van foto's van de stad, gebrandschilderde kerkraden en fraaie muurschilderingen op het eiland met de 100 kerken. In het tweede deel van de lezing kwam het eiland Stora Karlsö, bij natuurliefhebbers in Zweden een begrip, in beeld. Het natuurreservaat, na Yellowstone Park het oudste

natuurreservaat in de wereld, is het broedgebied voor tienduizenden zeekoeten en alken. Ook zagen we filmbeelden uit de tv-documentaire *Östersjöns Fågelberg*, die Barend Peuscher in opdracht van de beheerscommissie van het eiland voor de Zweedse televisie maakte. We zagen hoe jonge zeekoeten eind juni van de 60 meter hoge rotswand naar beneden fladderen en hoe ze in verband met een trekonderzoek worden gevangen, geringd en gewogen. Ook de velden met duizenden bloeiende orchideeën en andere zeldzame planten kwamen uitgebreid aan bod.

Op maandag 17 november heeft de heer Johan Lambrechts uit Antwerpen een lezing gegeven over **de ontdekkingsreiziger Roald Amundsen**. Deze avond organiseerden we samen met de Vereniging Noorwegen-Nederland, regio noord. Het publiek werd meegenomen naar de ijzige kou van Antarctica, waar Roald Amundsen als eerste op de Zuidpool aankwam, de Engelsman Robert Scott achter zich latend. Het accent van de avond lag echter op de ontdekkingsreizen die Amundsen daarvoor had ondernomen met de Belgen op het schip de Belgica aan het eind van de 19de eeuw. De expeditie van Adrien de Gerlache was de eerste wetenschappelijke expeditie ooit naar Antarctica en ook de eerste die er, hoewel niet op voorhand gepland, overwinterde. Niet iedereen keerde levend terug en bovendien werkte de poolnacht zwaar op het gemoed van de bemanning. Maar de wetenschappelijke resultaten waren indrukwekkend en dankzij De Gerlache draagt een groot aantal plaatsen op het Antarctische Schiereiland "Belgische" namen, zoals Anvers Island, Brabant Island, Lemaire Channel en uiteraard de Gerlache Strait. Roald Amundsen maakte deel uit van deze expeditie en het werd de aanzet voor zijn reis in 1911 naar de Zuidpool.

Johan Lambrechts heeft hierover ook een boek geschreven, getiteld: *Antarctica. Het verhaal van de Belgen op de pool*. (ISBN: 978 90 81 8335 09)

Bij de **decemberbijeenkomst op zondag 14 december 2014** was een select aantal van onze leden aanwezig. We hebben de tentoonstelling *400 jaar Zweden – Nederland – 100 jaar Tove Jansson* in de Universiteitsbibliotheek (UB) bekeken. In december 2013 is een vertaalbibliografie verschenen die een overzicht geeft van de culturele contacten tussen Nederland en Zweden. Getiteld "Zweedse en Zweedstalige Finse auteurs in Nederlandse vertaling 1491—2007". Uit deze bibliografie blijkt dat het werk van Tove Jansson (geboren in 1914, overleden in 2001) het vaakst werd vertaald in het Nederlands. We waren onder de indruk van de vele gedaanten waarin haar Moemtrollen zich laten zien.

Ook de ouderdom en de gevarieerdheid van 400 jaar Nederlands-Zweedse betrekkingen die in boeken getoond werd, sprak tot de verbeelding. Het oudste werk in de UB is van Birgitta van Zweden uit 1618: "Den Wech der Volmaecktheyt van Godt ghetDe boekenmarkt die we wilden houden tijdens de bijeenkomst wordt verschoven naar een later tijdstip.

Lezingen en bijeenkomsten in de eerste helft van 2015

Vrijdag 16 januari 2015

Lezing over de **Scandinavische koningshuizen door Martijn Janssen**

Martijn zal ons op de hoogte brengen van het wel en wee in de koningshuizen van Denemarken, Zweden en Noorwegen. Omdat we de lezing dit keer op een vrijdagavond hebben gepland, zullen we deze op een andere locatie hebben. Na de lezing gaan we het weekend inluiden en gaan we gezellig borrelen bij een café in de buurt. De locatie volgt.

Maandag 2 maart 2015

Op deze maandag staat onze inmiddels traditionele **filmavond** met Hans van Seventer op het programma. Tot 15 januari kunt u ons uw favoriete film nomineren. Op onze website, facebookpagina en via twitter zullen we u dan melden welke film het is geworden.

April 2015

In april houden we onze Algemene Ledenvergadering. We zullen deze combineren met een aantrekkelijk onderwerp, zodat we een nuttige en aangename avond krijgen. Na afloop willen we met elkaar een drankje nuttigen in een café dat dicht bij het Harmoniegebouw ligt. Datum en zaal volgen.

13 mei 2015

Kierkegaard en/in het dagelijkse leven, door Andries Visser

Bij filosofen heb je al gauw associaties met 'moeilijk', 'ingewikkeld', een heel eind verwijderd van de alledaagse werkelijkheid. Dat geldt zeker ook voor de filosofen van Kierkegaards tijd. Kant, Hegel, wie wel eens een boek van ze heeft opgeslagen en proberen te lezen weet dat daar wel het een en ander voor komt kijken. Kierkegaard staat toch ook niet bekend als erg gemakkelijk. Andries Visser gaat ons vertellen over Kierkegaard en/in het dagelijks leven. Wat is daar eigenlijk bijzonder aan? Het dagelijkse leven is toch gewoon het leven van iedere dag, het gewone leven? Daar is in eerste instantie dan ook niets ongewoons aan. Ongewoon is dat je bij een filosoof en schrijver daaraan denkt. Wel, dat heeft letterlijk twee kanten. Zijn schrijverschap kent twee polen: de pseudonieme werken (aangeboden met 'de linkerhand') en de boeken die hij schreef onder zijn eigen naam, de zogenaamde opbouwende toespraken (aangeboden met 'de rechterhand') bestemd voor een veel groter lezerspubliek. In de lezing zal hij daar onder andere iets over vertellen. En ook over Kierkegaards eigen dagelijkse leven. We weten dat Kierkegaard een verwoed wandelaar was. Visser vertelt ons hoe hij in de straten van zijn geliefde Kopenhagen liep, hoe hij daar rondging als een psychologisch waarnemer, geïnteresseerd in het wel en wee van gewone mensen.

We sluiten het seizoen af met een **middag Kubb in het Noorderplantsoen**. We hebben een alternatief programma voor het geval het weer slecht is. Kubb is tegenwoordig razend populair! Het spel is te koop bij campings en strandtenten (o.a. Texel) en het is in Groningen te koop bij onder andere boekhandel Riemer. Reden dus om met zijn allen dit gooi- en werpspel, dat teruggaat naar de middeleeuwen, in juni met elkaar te spelen. De datum volgt.

Het Scandinaviëgevoel van: Lena Kjellström

Mijn favoriete Scandinavische...

Wat een vraag eigenlijk... Hoe kies je nu bij voorbeeld één boek of film uit? Het is bijna net zo erg als aan te moeten geven van wie van je kinderen je het meest houdt. Maar goed, hier zijn een aantal dingen die volgens mij de moeite waard zijn om terug te zien/lezen etc.

Favoriete boek

Hier kun je maanden over dubben, maar op mijn stapel met "binnenkort te lezen boeken" (los van de elektronische lijst, binnenkort te lenen als e-boek) ligt onder andere *Det osynliga barnet* (Verrassingen in de Moeminvallei) van Tove Jansson. Niet uitsluitend omdat dit haar jaar is, maar dat speelt uiteraard wel een rol.

Favoriete film

Recentelijk kwam ik, tijdens een concert, erachter dat mijn jongste dochter *Såsom i himmelen* (As it is in Heaven) nooit had gezien. Dat is een must, dus die gaan we in de kerstvakantie zien. De muziek en de

natuur is geweldig. Je kunt verschillende dingen benadrukken uit het verhaal, maar het lied dat wij hoorden (Gabiellas sång) doet mij uiteraard denken aan hoe Gabriella eindelijk het zelfvertrouwen krijgt om haar tiranniserende man te verlaten.

Favoriete gerecht

Soep van gedroogde trechtercantharellen vooraf, met tomaten en room. Sik (gevangen door mijn vader) als hoofdgerecht, gewoon gebakken en geserveerd met aardappelen en groente. IJs toe, wat voor ijs maakt niet uit, ik ben een Zweedse. Geserveerd met sterke, zwarte koffie uiteraard.

Favoriete muziek

Briggen Blue Bird, van Evert Taube, maar gezongen door Thåström. Een maximale dosis jeugdsentiment. Hier kan ik zo in meeblèren tijdens lange autoreizen, en elke keer word ik emotioneel.

Favoriete stad/plek

Jämtlandsfjällen. Of liever gezegd: Jämtlandstriangeln met Storulvån, Sylarna en Blåhammaren. Afgelopen zomer heb ik er voor het eerst in 20 jaar weer gewandeld. Schitterend gewoon.

Favoriete woord

Smultronställe. Clichékeuze misschien, maar het slaat op al die mooie plekken en dingen, die je gewoon voor je zelf houdt, en niet verklappen aan anderen.

Het stokje geef ik door aan Ellen de Bot.

Seizoensrecept

Met het seizoensrecept sluiten we graag aan bij de keuze van Lena Kjellström voor soep van gedroogde cantharellen.

Soep van cantharellen (4 personen)

Ingrediënten:

- 1 zakje (25 g) gedroogde cantharellen (evt. eekhoorntjesbrood), in warm water geweekt
- 30 g boter of margarine
- 40 g bloem
- 1 l bouillon
- 1 el tomatenpuree
- 1 el roquefort
- 1 tl citroensap
- versgemalen peper
- peterselie

Smelt de boter en smoor hierin de paddenstoelen. Roer er de bloem doorheen en laat dit een paar minuten garen. Schenk in een keer de bouillon erbij en roer het mengsel goed door. Breng de soep op smaak met de tomatenpuree, roquefort en maak het geheel af met citroensap, peper en peterselie.

Ontvangen boeken

Van uitgeverij Wilde Aardbeien heeft de Scandinavische Vereniging het boek *Herinneringen aan mijn rampspoed* ontvangen, geschreven door de Deense Leonora Christina Ulfedlt, vertaald door Jan Baptist. Gravin Leonora Christina, dochter van de Deense koning Christina IV, leefde van 1621 tot 1698 en zat jarenlang in gevangenschap in de Blauwe Toren van het toenmalige Koninklijk Paleis van Kopenhagen. In het boek worden de politieke intriges beschreven die voorafgingen aan haar opsluiting, gevolgd door een gedetailleerd relaas over haar ervaringen als gevangene. Ze voltooide het manuscript in een klooster te Maribo waar ze haar laatste jaren doorbracht. Het boek is een uniek document humain en geeft een bijzondere kijk op de Deense 17e eeuw en op de politieke verhoudingen binnen het Deense hof. Deze klassieker, die beschouwd wordt als een hoofdwerk binnen de Deense literatuur van de 17e eeuw, is nu toegankelijk voor een Nederlands publiek.

Het boek is uitgegeven als opmaat naar het 15-jarig bestaan van de Stichting Leonora Christina in 2015..

Zoals eerder al genoemd is, heeft de Scandinavische Vereniging uit de nalatenschap van Hans Spa 6 dozen met boeken ontvangen, veel Deense, maar ook Zweedse, Noorse en IJslandse.

Ook heeft de vereniging van Katarina Tucker, een oud-Scandinavistiek-student, twee dozen met voornamelijk Zweedse boeken gekregen.

Het komend jaar zullen we de leden in de gelegenheid stellen een keuze te maken uit de ontvangen boeken. U krijgt hier in de loop van de tijd bericht van.

Websites

We willen hiervan een nieuwe rubriek maken.

Op deze plek noemen we een aantal websites die misschien interessant voor u zijn. Als u zelf een website kent en u denkt dat deze geschikt is om hier te plaatsen: meld het ons en we plaatsen de naam van de website in de volgende Futhark.

Www.wildeaardbeien.nl

Wilde Aardbeien is een uitgeverij die naar het Nederlands vertaalde Scandinavische literatuur uitgeeft. Het meest recente boek dat is verschenen is het boek van Leonora Christina waarover u elders in de Futhark hebt kunnen lezen.

www.leonorachristina.nl

Contributie 2014

Via deze weg willen we u er graag nog even aan herinneren: hebt u de contributie voor het jaar 2014 al betaald?

De prijzen voor het lidmaatschap in 2014 zijn:

€ 15,00 voor individuele leden

€22,50 voor paren

€7,50 voor studenten

We verzoeken u het bedrag dat voor u van toepassing is over te maken op rekeningnummer 3308305 ten name van de Scandinavische Vereniging te Groningen onder vermelding van uw naam en het contributiejaar.

Mocht u de contributie al betaald hebben, dan kunt u dit verzoek uiteraard negeren.

Alvast bedankt!

COLOFON

Dit blad is een uitgave van de Scandinavische Vereniging Groningen

De redactie bestaat uit het bestuur van de vereniging, te weten:

Janke Klok, voorzitter

Frank Houwaard (penningmeester en secretarissen)

Christa Nagel

Tom Schilder

Het blad wordt gratis verspreid onder de leden van de Scandinavische Vereniging

Wij zijn te bereiken:

Per post:

Scandinavische Vereniging Groningen
Hardewikerstraat 32
9712 GT Groningen

Per mail:

Scandinavischevereniging@home.nl

U kunt ons volgen:

Op internet:

[Www.scandinavischevereniginggroningen.net](http://www.scandinavischevereniginggroningen.net)

Op twitter:

@ScandVerGron

Via facebook:

Scandinavische Vereniging Groningen